

Töö- ja terviseministrile

Tanel Kiigele

2022. a 16. märtsil

Pöördumine

Lgp hr minister,

nn sotsiaalsetest haigustest mõjutatud inimestele abi osutavate ning Eesti HIV-ist mõjutatud kogukondade konsortsiumisse koondunud kogukondade ja organisatsioonide (Eesti HIV-positiivsete võrgustik EHPV, Eesti psühhotroopsete ainete sõltlaste ühing LUNEST ning Eestimaa lesbide, geide ja transsooliste ühing VEK LGBT) esindajatena kirjutame Teile, kuna meile teeb muret Tervise Arengu Instituudi (TAI) kavandatav sulgemine.

Tänu Tervise Arengu Instituudi tihedale ja pikaajalisele koostööle Eestimaa HIV-ist mõjutatud kogukondadega, nagu ka kogukondi esindavate organisatsioonide ja riiklike ametkondade tõhusale vastastikusele suhtlusele on HIV-i ja uimastisõltuvuse epideemiade tagajärgede ennetamiseks tehtud ära märkimisväärselt palju tööd ning selle tegevuse käigus omandatud kogemused on saanud aluseks edumeelstele riiklikele programmidele.

Tänaseni on kogukondade esindajad edukalt viinud ellu projekte eesmärgiga abistada haavatavaid rahvastikurühmi nagu HIV-iga elavad inimesed ja probleemsed uimastitarvitajad. Haavatavate rahvastikurühmade vastase diskrimineerimise kõrget taset arvesse võttes on just sihtkogukondade esindajate kaasamine neisse protsessidesse olnud kõige efektiivsem lähenemine. Praeguseks on meie ühingute töötajad koolitatud ja kogemustega professionaalid, kes teevad oma tööd töölepingute alusel.

Seoses teadetega sotsiaalministeeriumi eelseisvast reformist, mille raames kavatsetakse Tervise Arengu Instituut sulgeda, soovime käesolevaga väljendada muret meie sihtgruppidele teenuste ja meie ühingutele tööülesannete edasise pakkumise jätkusuutlikkuse pärast.

HIV-iga elavate inimeste ja probleemsete uimastitarvitajatega töötamiseks on hädavajalik eraldiseisva eelarve säilitamine. Reformi tagajärjel ei tohiks lasta kaduma minna olemasolevat lähenemist haavatavatele rahvastikurühmadele teenuste väljatöötamisele.

Haavatavates rahvastikurühmades on palju inimesi, kellel puudub tervisekindlustus, kuid kellele sellest hoolimata tuleks võimaldada teenuseid samadel alustel kindlustatud patsientidega. Praegusel hetkel pole selge, kas vastavad kohustused antakse üle Haigekassale, ja juhul, kui seda tehakse, siis kas ilma tervisekindlustuseta patsientidel ikka säilivad võrdsed õigused ja võimalused kasutada kõiki praegu Tervise Arengu Instituudi rahastatavaid teenuseid.

EESTI ÜHENDUSTE LIIT
Rävala pst 8-1014, Tallinn, Estonia, 10143
Tel: (+372) 5870 6070
consortium.ee@gmail.com

Mõned neist teenustest, sh tervishoiuteenused *peavad* jääma anonüümseteks. Üleminek isikustatud teenustele oleks ühiskonnas valitsevate eelarvamuste tõttu (HIV) või selle tõttu, et terviseprobleemid johtuvad seadusevastasest tegevusest (uimastite tarvitamine) takistuseks vajalike teenusteni jõudmisele.

Sotsiaalselt haavatavatesse rahvastikurühmadesse kuuluvatele inimestele, nt uimastisõltuvushäire all kannatajatele on oluline, et juurdepääsu sotsiaal- ja tervishoiuteenuste spetsiifilisele valikule võimaldataks ühes kohas, kuna teenuseid eri punktide, asutuste ja mõnikord asulate vahel hajutades kaotame lihtsalt väga suure osa oma klientidest. Juhul, kui Tervise Arengu Instituudi funktsioonid jaotatakse ära eri ametkondade vahel, siis kes vastutab edaspidi HIV-iga elavatele inimestele ja probleemsetele uimastitarvitajatele osutatavate teenuste terviklikkuse tagamise eest?

Tervise Arengu Instituut kaasab olemasolevate teenuste arendamisse ja uute teenuste väljatöötamisse nii partnereid teistest asutistest kui ka teenuste tarbijaid, st kogukondade esindajaid. Käivitatud on tihe koostöö teaduslike organisatsioonidega. Sellise lähenemise puhul on paindlikkus väga oluline — haavatavate rahvastikurühmade profiil ja epidemioloogiline olukord muutuvad pidevalt ning teenuseid on tarvis jooksvalt kohandada vastavalt abi vajavate inimeste vajadustele. Kui „traditsiooniliste“ tervishoiuteenuste puhul piisab ravijuhendite regulaarsest (iga paari aasta tagusest) vastavusseviimisest kõige värskemate kliiniliste andmetega, siis haavatavatele rahvastikurühmadele teenuseid pakkudes tuleb pidevalt seirata muutuseid inimeste käitumises ja reageerida neile võimalikult kiiresti. Esindusühingute ja sihtrühmade esindajad peaksid olema kaasatud uute teenuste kujundamisse. Kuidas kavatakse seda reformi käigus tagada?

Pelgalt teenuste rahastamisest ei piisa. Kliente tuleb motiveerida teenustele pöörduma ja neil püsima, kuna sellest sõltub suures osas ravi tõhusus. Pidev koostöö ja teabevahetus eri partnerorganisatsioonide vahel on äärmiselt oluline. Teenuste koordineerimise ja sihtrühmadeni viimise eest vastutavad Tervise Arengu Instituudi töötajad koguvad teavet klientidelt ja teenusepakkujalt ning edastavad selle asjassepuutuvatele ametkondadele, sh politseile. Teave liigub ka teistpidises suunas, nt kui politsei avastab uimastiturul uue ja/või ohtliku aine leviku ning TAI teavitab sellest teenusepakkujaid, kes omakorda hoiatavad kliente uue/ohtliku ainega seonduvate ohtude eest.

Hoolimata keerulisest olukorrast maailmas jätkab Eesti HIV-ist mõjutatud kogukondade konsortsium ÜRO säästva arengu sihtmärkide edendamist ja riigi toetamist püüdlustes võidelda sotsiaalsete haigustega. Tänapäevaks kujunenud olukord on paljastanud nõrgad kohad varasemates poliitilistes meetmetes, mille kujundamise juures pole alati pööratud piisavalt tähelepanu kogukondade esindusorganisatsioonide tegevusele. Kogukondade esindusorganisatsioonide ees ootavate üldiste tendentside osas on ette näha ainult olukorra halvenemist, kuna ebastabiilses maailmas püütakse alati kulusid vähendada.

EESTI ÜHENDUSTE LIIT
Rävala pst 8-1014, Tallinn, Estonia, 10143
Tel: (+372) 5870 6070
consortium.ee@gmail.com

Oma organisatsioonide ja kogukondade nimel pöördume Teie poole järgmiste pavetega.

1. Palume otsuste langetamisel arvestada kogukondade esindajate töösse kaasamise olulisust, samuti võtta arvesse, et tööd HIV-i ja uimastisõltuvusega võitlemise rindel peaksid tegema motiveeritud ja kogemustega professionaalid, kes olukorda hästi mõistavad. See on *väga* oluline, kui soovime, et meie teenused oleksid jätkuvalt tõhusad ja kvaliteetsed.

2. Palume tagada aastani 2023 ja edaspidi sotsiaalsete haigustega seotud teenuste kättesaadavus, kvaliteet, jätkusuutlikkus ja, mis kõige tähtsam, järjepidevus kõigi jaoks, kes neid teenuseid Eestimaal vajavad, kuna teenuste aeglustamisel või peatamisel võivad olla nende teenuste klientidele saatuslikud tagajärjed.

3. Tervise Arengu Instituudi reformimise kavandamisel palume võtta arvesse asjaolu, et meie organisatsioonide töötajad töötavad töölepingute alusel, ning teavitada meid kõikvõimalikest seonduvatest arengutest, et meil oleks võimalik õigeaegselt vaagida kõiki riske, mida võivad kaasa tuua muudatused meie organisatsioonide töö rahastamises.

Lugupidamisega,

Latšin Alijev,

Eesti HIV-ist mõjutatud kogukondade konsortsiumi juhataja, Eesti HIV-positiivsete võrgustiku juhatuse liige

Jelena Antonova,

Eesti psühhotroopsete ainete sõltlaste ühingu LUNEST juhataja ja juhatuse liige, Eesti HIV-positiivsete võrgustiku juhatuse liige, sõltlaste taasühiskonnastamise tugisikuteenuse-programmi SÜTIK koordinaator

Jekaterina Smirnova,

VEK LGBT juhatuse liige, psühhosotsiaalsete teenuste koordinaator

EESTI ÜHENDUSTE LIIT
Rävala pst 8-1014, Tallinn, Estonia, 10143
Tel: (+372) 5870 6070
consortium.ee@gmail.com

